

VAGGERYDS
KOMMUN

Förslag till

Krisledningsplan

Tillika Plan för hantering av extraordinära händelser

Antagen av kommunstyrelsen 2024-xx-xx §xxx

Ansvarig förvaltning: Räddningstjänsten

Ansvarig tjänsteman: Beredskaps- och säkerhetssamordnare

Innehåll

Inledning	3
Den svenska krishanteringsmodellen	4
Krisledningsorganisation	5
Arbetsätt	8
Uppföljning och utveckling.....	10

Bilaga 1:Handledning för ledning och stab (under revidering, antas av räddningschef)

Bilaga 2: Utbildnings- och övningsplan (under revidering, antas av kommundirektör)

Inledning

Detta dokument beskriver hur kommunkoncernen hanterar, och krisleder vid, små och stora samhällsstörningar och i yttersta fall krig. Dokumentet beskriver organisering, larmning, ansvarsfördelning, förhållningssätt och arbetssätt. Till dokumentet hör bilagorna "Utbildnings- och övningsplan" och "Handledning för stab och ledning".

Nationell styrning

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap styr kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar. Syftet med lagen är att kommuner och landsting ska minska sårbarheten i sina verksamheter och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred samt vidta förberedelser för verksamhet under höjd beredskap.

Kommunstyrelsen ska för varje mandatperiod fastställa en plan för hantering av extraordinära händelser som utgår från kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

Överenskommelser mellan stat och kommun

Överenskommelse mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) beskriver statens förväntningar på hur uppgifterna ska genomföras genom att precisera olika mål. Vaggeryds kommuns handlingsprogram för trygghet och säkerhet tillsammans med delprogram för civil beredskap och denna plan tar sikte mot att svara upp till förväntningarna och målen.

Kommunens styrning – delprogram civil beredskap

Delprogrammet för civil beredskap beskriver vad vi ska fokusera på under mandatperioden, hur styrningen av arbetet på den normativa nivån går till. Delprogrammet beskriver också inriktningen för arbetet.

Kommunens organisering vid kriser

Kommunens organisation för att hantera en mindre samhällsstörning till en mycket stor, en extraordinär händelse, och ytterst krig följer krishanteringsprinciperna om ansvar, likhet och närhet så långt som möjligt. Ju allvarligare en händelse är desto mer koncentrerad och förstärkt blir ledningsfunktionen med stöd. Även den politiska styrningen kan förändras beroende på läge och allvarlighetsgrad.

Begrepp

Samhällsstörning

Begrepp för såväl mindre händelser som allvarliga störningar.

Extraordinär händelse

Lagen definierar en extraordinär händelse (1 kap. 4 § 2006:544) på följande sätt:

"Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller landsting"

Höjd beredskap

Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Är Sverige i krig råder högsta beredskap. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som ska bedrivas.

Krisledning

Den samlade ledningsresursen, inklusive krisledningsstab som hanterar en samhällsstörning.

Krisledningsstab

Krisledningsstaben utgör beslutsfattarens stödfunktion. Syftet med en stab är att snabbt öka organisationens förmåga genom strukturerade arbetsätt där flera arbetsuppgifter genomförs samtidigt utifrån ett givet uppdrag.

Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden utgör kommunens politiska nivå vid extraordinära händelser då ordinarie/normala resurser är otillräckliga för att samhällets basfunktioner ska fungera på lägsta acceptabla nivå. Utgörs av kommunstyrelsens arbetsutskott.

ISF

ISF (Inriktnings- och samordningsfunktion) är en funktion för att träffa överenskommelser om hur den gemensamma hanteringen ska samordnas och prioriteras utifrån en aktörs gemensam lägesbild.

Civil beredskap

Begrepp som innefattar krisberedskap och civilt försvar.

Den svenska krishanteringsmodellen

Värden som ska skyddas

I samhällets civila beredskap ingår att alla aktörer ska samverka för att skydda de nationella skyddsvärdena:

- Människors liv och hälsa
- Samhällets funktionalitet
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri och rättigheter
- Miljö och ekonomiska värden
- Nationell suveränitet

Grundläggande principer

Civil beredskap bygger på att samhällets ordinarie verksamhetsansvariga förebygger och hanterar olyckor och störningar av mindre omfattning. Vid allvarliga händelser och störningar i samhället kan resurserna behöva förstärkas. Den civila beredskapen är alltså den förmåga som skapas i alla aktörers dagliga verksamhet och inte i en utpekad organisation eller hos en enskild aktör. Detta synsätt förstärks med hjälp av de nationella krisberedskapsprinciperna:

Ansvarsprincipen

Den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer har också motsvarande ansvar vid störningar i samhället. Aktörer har även ett ansvar att agera i osäkra lägen. Den utökade ansvarsprincipen innebär att aktörerna ska stödja och samverka med varandra.

Närhetsprincipen

Samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

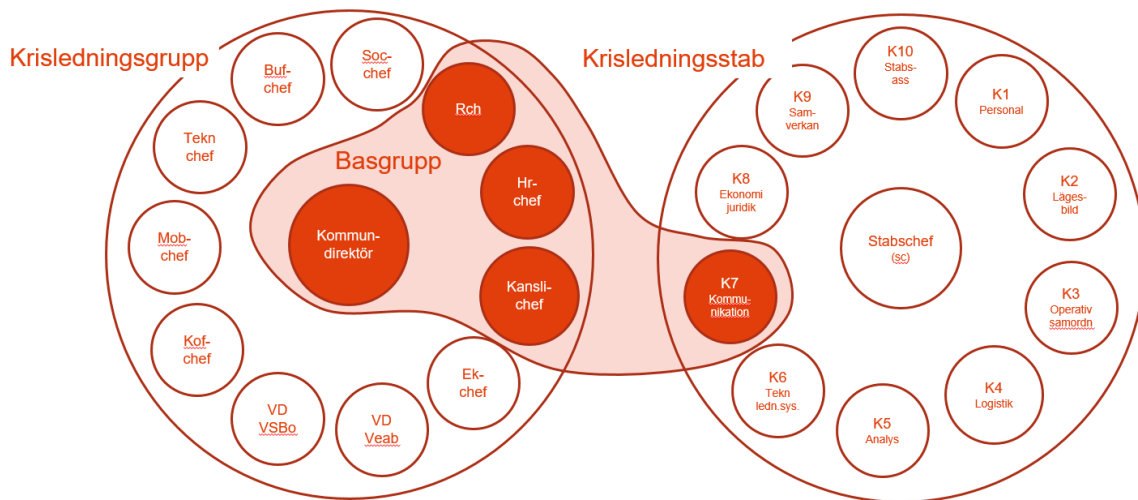
Likhetsprincipen

Aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten ska under samhällsstörningar fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Krisledningsorganisation

Kommunen ska organisera sig för att uppnå ökad förmåga att hantera samhällsstörningar. Krisledningsorganisationen kan betraktas som ett verktyg att ta till för att möta behovet av snabb och effektiv hantering för att minimera konsekvenser av förestående eller inträffade händelser.

Krisledningsorganisationen består av både resurser för att hantera själva händelsen och en ledning (krisledningsnämnd, krisledning, basgrupp och stab) för att samordna och inrikta arbetet.

Figur 1. Vaggeryds kommuns krisledningsorganisation.

Basgrupp

Basgruppens uppdrag är att göra kontinuerliga bedömningar av läget och inträffade incidenter för att ta ställning till om det finns behov av att starta upp krisledningsgrupp och krisledningsstab. Basgruppen består av kommundirektören, kanslichefen, räddningschefen, hr-chefen och kommunikatör.

Krisledningsgrupp

Kommunens krisledningsgrupp utgörs av den ordinarie kommunledningsgruppen vars chef är kommundirektören. Krisledningsgruppens ansvar är att skapa en gemensam lägesbild och lägesanalys för kommunkoncernen samt ta beslut om inriktning och samordning. Till stöd för arbetet kan en krisledningsstab upprättas under ledning av en stabschef. Denne utses av kommundirektören eller dennes ersättare.

I krisledningsgruppens uppgifter ingår att föredra förslag till beslut för krisledningsnämnden.

Krisledningsgruppen kan även agera som lokal inriktnings- och samordningsfunktion (ISF). ISF är en funktion för att träffa överenskommelser om inriktning och samordning. I den behöver alla interna och externa aktörer som är berörda av händelsen samverka. ISF:en är knuten till kommunens geografiska områdesansvar.

Krisledningsstab

Krisledningsstaben utgör beslutsfattarens stödfunktion. Syftet med en stab är att snabbt öka organisationens förmåga genom strukturerade arbetssätt där flera arbetsuppgifter genomförs samtidigt utifrån ett givet uppdrag.

Krisledningsstabens övergripande uppgifter

- Samla in information och skapa lägesbilder
- Analysera och bedöma påverkan på egen verksamhet
- Analysera och bedöma framtida händelseutveckling
- Dela lägesbilder med andra
- Samordna och koordinera åtgärder

Krisledningsstaben är organiserad i tio olika funktioner som arbetar parallellt. Dessa leds och koordineras av en stabschef. Stabens olika funktioner efterliknar den standard som används inom bland andra länsstyrelsen, Polismyndigheten och Försvarsmakten där olika funktioner benämns med en bokstav och en siffra där K står för kommunnivån.

Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden kan träda i kraft för att ta skyndsamma beslut i frågor som innebär stora kostnader eller på andra sätt gör avsteg från kommunallagen. Det kan gälla omfördelning av resurser, tilldelning av resurser till drabbade enskilda och beslut om att begära stöd från eller ge stöd till andra kommuner. Kommundirektören eller dennes ersättare kan efterfråga krisledningsnämndens beslut. Krisledningsnämndens ordförande beslutar om aktivering av krisledningsnämnden.

Kontaktvägar

Det finns en tjänsteman i beredskap (TIB) för Vaggeryds kommun som utgörs av Regional insatsledare (RIL) norra regionen som är gemensam för Vaggeryds, Jönköpings, Habo och Mullsjö kommuner. Denna funktion nås dygnet runt via räddningstjänstens ledningscentral 010-251 19 61.

Räddningschef och beredskapssamordnare utgör ordinarie kontaktpersoner för RIL. Kommundirektören, eller dennes ersättare, är den som ska ta emot information och med stöd av basgruppen ta beslut om eventuell aktivering av krisledningsgrupp och krisledningsstab.

Förvaltningar och bolags krisledning

Varje förvaltning och bolag ansvarar för krisledning inom sitt verksamhetsområde och att delta i samverkan med övriga berörda aktörer. I ansvaret ingår också att ta hjälp av den övergripande krisledningsorganisationen när den egna förmågan inte räcker till.

Psykiskt och socialt omhändertagande – POSOM

I kommunen finns en POSOM-organisation med ledningsgrupp och stödpersoner som erbjuder psykiskt och socialt stöd vid behov vid större händelser. Gruppen leds av socialchefen och deltar gör bland annat chefen för barn- och utbildningsförvaltningen, räddningschefen men även tjänstemän som fungerar som stödpersoner samt aktörer ur civilsamhället, trossamfund och primärvården.

POSOM ledningsgrupp kallas in via medlemmar i gruppen. Beredskap dygnet runt finns genom Regional insatsledare (RIL) norra regionen som är gemensam för Vaggeryds, Jönköpings, Habo och Mullsjö kommuner. Gruppen bedömer vilka behov som finns samt vilka åtgärder som kan vidtas. Om det är lämpligt kan personer skickas till aktuell plats för emotionell första hjälp samt fortsatt behovsinventering.

Uthållighet

Det är viktigt att planera för uthållighet i krisledningsarbetet. Det ska göras både inför, under och efter händelser. I förberedelsearbetet ska vi se till att ha rätt personer till rätt uppgifter som utbildas och övas. Under händelser ansvarar olika roller för avlösning till olika uppgifter enligt följande:

Krisledningsnämnden

Beslut i krisledningsnämnden.

Krisledningsgruppen och stabschef

Beslut av kommundirektören eller dennes ersättare.

Krisledningsstabens funktioner

Beslut av stabschef eller dennes ersättare. Om staben är så stor att det finns en ansvarig för varje funktion kan detta beslut delegeras till funktionsansvarig för funktionerna K1-K10.

Krisledningsgrupp i förvaltning/bolag

Beslut enligt förvaltningens/bolagets egen krisledningsplan.

Efter en händelse är det viktigt att utvärdera arbetet för att kunna göra nödvändiga justeringar i krisledningsorganisationen, till exempel utse och utbilda fler personer i olika stabsfunktioner.

Arbetsätt

Arbetsättet för krisledning bygger på modellen i figur 2. Denna modell kan användas på alla nivåer i kommunkoncernen och av berörda aktörer i samhället.

Process för krisledningsarbetet

Lägesbild och analys

Tillsammans bildas en lägesbild. Det handlar om att förstå vad som hänt, hur verksamheten påverkas och vilka förvaltningar och bolag som drabbas. Detta steg i processen innefattar även analyser om hur situationen kan komma att utvecklas. Det hjälper till i beslutsfattandet. Ibland är det nödvändigt att våga fatta beslut på vaga grunder.

Beslut

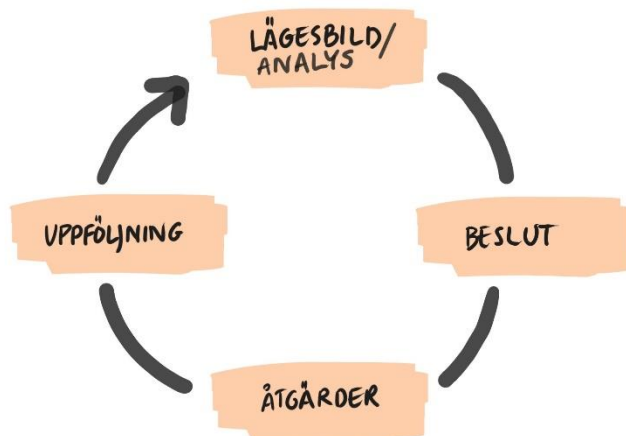
Baserat på lägesbilden och analysen tas inriktningsbeslut och mål för hanteringen sätts.

Åtgärder

Utifrån inriktningsbeslutet genomförs åtgärder. Dessa är baserade på fakta från den sammanställda lägesbilden och analys om tänkbar utveckling, vilket ger rationella beslut.

Uppföljning

I det fjärde steget följs effekten av de genomförda åtgärderna upp. Tack vare den uppföljningen och kunskap om vad som hänt under processens gång kan en ny lägesbild skapas.

Figur 2. Process för arbetsättet för krishanteringsarbetet. Den kan användas på alla nivåer i krishanteringssystemet.

Ekonomi

Skapa en struktur för att hålla ordning på kostnader för uppföljning och utvärdering.

Samverkan

Dela lägesbild och rapportera

Kommunen är skyldig att vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder. Det betyder oftast att kommunen ska kunna delge Länsstyrelsen en bild av händelsen. Det finns också en författningsstyrd rapportering när det gäller höjd beredskap som kommunen behöver förhålla sig till.

Utöver det behöver vi dela lägesbilder på lokal och regional nivå med parter i samverkan som är berörda av en händelse.

Regional krissamverkan i Jönköpings län - F-samverkan

I Jönköpings län finns ett särskilt utvecklat samarbete mellan myndigheter och organisationer kallat F-samverkan. Syftet med denna samverkan är att skapa bästa möjliga förutsättningar för de olika aktörerna att kunna hantera stora olyckor och samhällsstörningar.

Samverkan sker enligt de gemensamma grunder för samverkan och ledning som tagits fram av MSB. Händelsens karaktär avgör vilka samhällsaktörer som bör ingå i den regionala inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF). Fokus för regional ISF är att skapa förutsättningar för koordinerade beslut i respektive krisledningsorganisation. Uppgiften är att samverka vid kris och olyckor vilket kan ske genom bland annat aktörsgemensam lägesbild, resursfördelning och samordning av kommunikation och information.

Vakthavandefunktionerna hos Länsstyrelsen (TIB), Region Jönköpings län (TIB), räddningstjänsterna (vakthavande räddningschef VRC), Polismyndigheten samt SOS Alarm kan initiera upprättande av en regional ISF. Händelsens art och omfattning avgör vilken vakthavandefunktion som har samverkansinitiativet.

I Vaggeryds kommun är det räddningstjänsten som till vardags representerar kommunen i F-samverkan i styrgrupp, arbetsgrupper och nätverk.

Uppföljning och utveckling

Lika viktigt som det är att förbereda sig inför samhällsstörningar av olika slag och att hantera dem på ett effektivt sätt är det att genomföra ett grundligt efterarbete. De fyra rubrikerna nedan hjälper till i arbetet.

Ekonomi

Det är viktigt för kommunen att dokumentera kostnader som hör till krishanteringen för att kunna följa upp och återsöka medel där så är möjligt.

Avveckling

Lika viktigt som att aktivera krisledning och stab är det att avveckla den när den inte längre behövs. Det sker på följande sätt.

Vid förstärkt krisledningsorganisation utan krisledningsnämnd

Kommundirektör eller dennes ersättare beslutar tillsammans med eventuell stabschef om krisledningsorganisationens avveckling.

Vid händelse då krisledningsnämnd är aktiverad

Kommunfullmäktige får besluta om att krisledningsnämndens arbete ska upphöra. Om fullmäktige fattar ett sådant beslut återgår de verksamhetsområden som krisledningsnämnden har övertagit till ordinarie nämnd.

Om krisledningsnämnden trätt i kraft är det den som beslutar om att avveckla krisledningsorganisationen.

Att beakta vid avveckling

När beslut om avveckling har fattats ska följande beaktas:

- Att avvecklingen sker successivt
- Att behov av uppföljning av händelsen och stöd till drabbade fortsätter inom ordinarie organisation
- Personalens eventuella behov av ledighet
- Information och avlastande samtal ses över och följs upp
- Att händelsens dokumentation avslutas och hålls ordnad för att underlätta uppföljning
- Att krishanteringsinsatsen utvärderas

Utvärdering

En utvärdering av hanteringen av en samhällsstörning, oavsett storlek, kan leda till värdefulla insikter om att hanteringen i delar behöver förbättras.

Revidering

Nödvändiga revideringar baserade på erfarenheter från utvärderingen genomförs. Dokument kan behöva uppdateras, ytterligare utbildning och/eller övning kan krävas och ytterligare personella resurser kan behöva tillskapas till organisationen.